

Szkolenie sołtysów

ADW. ŁUKASZ LEWANDOWSKI

04.11.2023

Plan szkolenia:

I. Prawa i obowiązki sołtysa na podstawie ustawy o samorządzie gminnym oraz innych aktów prawnych, statuty sołectwa:

1. Tworzenie sołectw
2. Statut sołectwa
3. Organy sołectwa
4. Ochrona prawna sołtysa jak funkcjonariusza publicznego
5. Udział sołtysa w pracach rady gminy
6. Dieta i zwrot kosztów podróży sołtysa
7. Wydawanie decyzji administracyjnych przez sołtysa
8. Zarządzanie mieniem sołectwa
9. Fundusz sołecki
10. Wniosek o przyznanie sołectwu środków z funduszu
11. Ustawa o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa
12. Inne możliwe funkcje sołtysa

Plan szkolenia:

II. Podstawy samorządu terytorialnego i postępowania administracyjnego

1. Główne akty prawne
2. Podstawy postępowania administracyjnego (kodeks postępowania administracyjnego - kpa)
3. Wzruszanie decyzji administracyjnych (kpa)

III. Najczęstsze spory w społeczności wiejskiej

1. Zasiedzenie
2. Uwłaszczenie
3. Droga konieczna
4. Rozgraniczenie
5. Zniesienie współwłasności
6. Ciekawostki z kodeksu cywilnego

Tworzenie sołectw

-Art. 5 ustawy o samorządzie gminnym:

1. Gmina może tworzyć jednostki pomocnicze: sołectwa oraz dzielnice, osiedla i inne. Jednostką pomocniczą może być również położone na terenie gminy miasto.
2. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy, w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy.
3. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy.



Przykładowa
uchwała o uchwaleniu st

Uchwała NRRady Gminy/Miasta z dnia

w sprawie: nadania statutu Jednostki Pomocniczej Gminy – Sołectwa

Na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) po przeprowadzonych konsultacjach na podstawie Uchwały NR Rady Gminy/Miasta z dnia..... 20.....r. w sprawie: konsultacji statutów Jednostek Pomocniczych (sołectw) Gminy, Rada Gminy postanawia:

§ 1

Nadaje się statut jednostki pomocniczej Gminy – Sołectwa, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy

§ 3

Uchwała podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa i wchodzi w życie z dniem

Przewodniczący Rady

.....

Status sołectwa

- ▶ -Art. 35 ustawy o samorządzie gminnym:
- ▶ 1. Organizację i zakres działania jednostki pomocniczej określa rada gminy odrębnym statutem, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami.
- ▶ 3. Statut jednostki pomocniczej określa w szczególności:
 - ▶ 1) nazwę i obszar jednostki pomocniczej;
 - ▶ 2) zasady i tryb wyborów organów jednostki pomocniczej;
 - ▶ 3) organizację i zadania organów jednostki pomocniczej;
 - ▶ 4) zakres zadań przekazywanych jednostce przez gminę oraz sposób ich realizacji;
 - ▶ 5) zakres i formy kontroli oraz nadzoru organów gminy nad działalnością organów jednostki pomocniczej.

- ▶ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 kwietnia 2023 r. sygn. III OSK 2207/21:
- ▶ *Uchwalenie przez radę gminy statutu jednostki pomocniczej, np. sołectwa, osiedla, wymaga przeprowadzenia uprzednich konsultacji z mieszkańcami takiej jednostki. Statut jednostki pomocniczej bez przeprowadzania konsultacji w trybie art. 5a ust. 2 ustawy jest nieważny.*

▶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 13 grudnia 2021 r. sygn. III SA/Kr 679/21:

▶ *Statut nie jest aktem autonomicznym. Przy uchwalaniu statutu moc wiążącą dla rady gminy stanowią ustawy. Ograniczenia swobody statutowej gminy będą zatem polegały na zakazie uregulowania szczegółowych kwestii ustrojowych odmiennie, niż czynią to przepisy ustawy, zakazie powtarzania rozwiązań ustrojowych przyjętych w przepisach ustawowych, obowiązku uregulowania w statucie zagadnień ustrojowych, do których uregulowania w drodze statutu została gmina upoważniona przez wyraźny przepis ustawy.*

▶ *Przyznanie zebraniu wiejskiemu charakteru elekcyjnego pozostaje w sprzeczności z regulacją art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w którym ustawodawca nadał zebraniu wiejskiemu wyłącznie uprawnienia uchwałodawcze.*

Wprowadzenie w statucie sołectwa dodatkowych warunków ważności wyboru uznać zatem należy za niedopuszczalne, ponieważ modyfikują one ustawowe i bezwzględnie obowiązujące zasady wyboru sołtysa.

- ▶ Sołectwo ani sołtys nie mają zdolności sądowej (wyrok WSA w Bydgoszczy z 3 kwietnia 2019 roku, sygn. I SA/Bd 158/19, wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 17 stycznia 2013mr. (sygn. akt I OSK 1591/12))



Przykładowa
ała o uchwaleniu st

Organy sołectwa (art.36 ustawy o samorządzie gminnym)

10

- Organy:

- ▶ * zebranie wiejskie – organ uchwałodawczy
- ▶ * sołtys – organ wykonawczy, sołtysa wspomaga rada sołecka

- Sposób wyboru sołtysa i członków rad sołeckich:

w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.

-Czynne prawo wyborcze przysługuje stałym mieszkańcom sołectwa uprawnionym do głosowania, zaś bierne posiada nieograniczona liczba kandydatów. Wprowadzanie w statutach sołectw dodatkowych warunków realizacji prawa wyborczego stoi w sprzeczności z ustawą o samorządzie gminnym.

- ▶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 23 listopada 2022 r. sygn. IV SA/Po 668/22:
- ▶ *Brzmienie art. 36 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym wskazuje na to, że zebraniu wiejskiemu nadano jedynie kompetencje uchwałodawcze nie zaś elekcyjne.*
- ▶

- ▶ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 20 maja 2021 r. sygn. IV SA/Po 82/21:
- ▶ *Przepis art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym jest regulacją kompletną i nie zastrzega żadnego kworum dla ważności wyboru sołtysa i członków rady sołdeckiej. W związku z tym wprowadzenie takiego uregulowania narusza ten przepis ustawowy, jako że wprowadza dodatkowe warunki ważności wyboru sołtysa i członków rady sołdeckiej, modyfikując przez to ustawowe zasady tego wyboru. Jawność życia publicznego wynikająca z konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawnego, określonej w art. 2 Konstytucji RP, ma swoje umocowanie w polskim porządku prawnym. Należy wskazać, że samo dopuszczenie możliwości tajnego głosowania konkretnej sprawy na zebraniu wiejskim bez jakiegokolwiek ustawowego upoważnienia stanowi istotne naruszenie art. 35 ust. 3 w zw. z art. 11b i art. 14 ustawy o samorządzie gminnym.*

- ▶ Nie można stosować do kandydatów na sołtysów w szczególności art. 11 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego pozbawiającego biernego prawa wyborczego osobę skazaną prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe

Ochrona prawna sołtysa jak funkcjonariusza publicznego

14

Sołtys korzysta z ochrony prawnej przysługującej jak funkcjonariuszom publicznym

Przestępstwa dot. naruszenia nietykalności funkcjonariusza publicznego, czynnej napaści i znieważenia funkcjonariusza:

Art. 222 kodeksu karnego:

§ 1. Kto narusza nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

Art. 223 kodeksu karnego:

▶ § 1. Kto, działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub używając broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

▶ § 2. Jeżeli w wyniku czynnej napaści nastąpił skutek w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

Art. 226 kodeksu karnego:

▶ § 1. Kto znieważa funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną, podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Przestępstwa dot. naruszenia nietykalności i znieważenia zwykłych obywateli:

Art. 217 kodeksu karnego:

- ▶ § 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
- ▶ § 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Art. 216 kodeksu karnego:

- ▶ § 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.
- ▶ § 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
- ▶ § 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego

- ▶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 października 2002 r. sygn. II AKA 258/02:
- ▶ *Sołtys wsi nie jest funkcjonariuszem państwowym (art. 115 § 13 KK), jednakże przysługuje, mu taka sama ochrona prawnokarna, jaka przysługuje funkcjonariuszowi państwowemu (art. 36 ustawy z dnia 8.3.1990 roku o samorządzie gminnym). Źródłem obowiązków sołtysa jest statut sołectwa.*

Udział sołtysa w pracach rady gminy (art. 37a ustawy o samorządzie gminnym)

17

- ▶ - Sołtys może uczestniczyć w pracach rady gminy na zasadach określonych w statucie gminy, bez prawa udziału w głosowaniu. Przewodniczący rady gminy jest każdorazowo zobowiązany do zawiadamiania, na takich samych zasadach jak radnych, sołtysa o sesji rady gminy.
- ▶ - Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wlkp. z dnia 8 sierpnia 2019 r. sygn. II SA/Go 163/19:
- ▶ *Od uznania przewodniczącego organu wykonawczego jednostki pomocniczej zależeć będzie, czy weźmie on udział w posiedzeniu rady gminy, czy też nie. Rada Gminy nie może w statucie sołectwa, czy też w innym miejscowym akcie prawnym takiego obowiązku na przewodniczącego organu wykonawczego jednostki pomocniczej nałożyć.*

Dieta i zwrot kosztów podróży sołtysa

- ▶ -Art. 37b ustawy o samorządzie gminnym:
 - ▶ 1. Rada gminy może ustanowić zasady, na jakich przewodniczącemu organu wykonawczego jednostki pomocniczej będzie przysługiwała dieta oraz zwrot kosztów podróży służbowej.
 - ▶ 2. Rada gminy może ustanowić zasady, na jakich członkom organu wykonawczego jednostki pomocniczej oraz członkom rady dzielnicy (osiedla), rady sołectkiej, będzie przysługiwała dieta lub zwrot kosztów podróży służbowej.

- ▶ Dieta - zwrot kosztów związanych z pełnieniem funkcji. Jego istota sprowadza się do wyrównywania wydatków i strat spowodowanych pełnieniem wskazanej funkcji (np.: do rekompensaty zarobków utraconych wskutek pełnienia tej funkcji oraz kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem tej funkcji). Dieta nie może być ustalona w stałej kwocie w formie ryczałtu miesięcznego, gdyż wtedy traci charakter rekompensacyjny, a przyjmuje charakter stałego, miesięcznego wynagrodzenia, niezależnego od kosztów związanych z pełnieniem funkcji.
- ▶ Koszty podróży służbowej - koszty związane z wyjazdem podjętym w celu realizacji zadań wynikających z pełnionej funkcji.



Przykładowa
załącznik w sprawie diet

Uchwała nr Rady Gminyz dnia
w sprawie określenia zasad przyznawania sołtysom diet oraz zwrotu kosztów podróży służbowych

Na podstawie art. 37b ust. 1 ustawy z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 506 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

Ustala się dla sołtysów sołectw Gminy diety w wysokości zł za udział:

- 1) w sesjach Rady Gminy,
- 2) w posiedzeniach Komisji Rady Gminy....., jeżeli sołtys będzie uczestniczył w posiedzeniach na zaproszenie przewodniczącego Komisji.

§ 2

W przypadku zbiegu pełnienia funkcji radnego i sołtysa przysługuje jedna dieta w wysokości przewidzianej dla radnego zgodnie z odrębną uchwałą.

§ 3

1. Ustala się zwrot kosztów podróży służbowych związanych z wykonywaniem zadań mających bezpośredni związek z pełnioną funkcją, wyjazdem poza terytorium Gminy.....
2. Termin i miejsce wykonywania zadania, miejscowość rozpoczęcia i zakończenia podróży służbowej oraz środek transportu określa Wójt Gminy w poleceniu wyjazdu służbowego.
3. Zwrot poniesionych kosztów, o których mowa w ust. 1 następuje na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29.1.2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowych (Dz.U. z 2013 r., poz. 167),
4. Na wniosek sołtysa Wójt Gminy może wyrazić zgodę na przejazd w podróży służbowej pojazdem samochodowym niebędącym własnością Gminy. W takim przypadku sołtysowi przysługuje zwrot kosztów przejazdu według aktualnej stawki za 1 km przebiegu w wysokości określonej na zasadach przewidzianych Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 25.3.2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. z 2012 r., poz. 271 ze zm.).
5. Rozliczenie kosztów podróży służbowej przez sołtysa musi nastąpić w ciągu 7 dni od dnia zakończenia podróży służbowej.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.....

§ 5

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa.....

Wydawanie decyzji administracyjnych przez sołtysa

- ▶ Art. 39 ustawy o samorządzie gminnym:
 - ▶ 1. Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wydaje wójt, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.
 - ▶ 2. Wójt może upoważnić swoich zastępców lub innych pracowników urzędu gminy do wydawania decyzji administracyjnych, o których mowa w ust. 1, w imieniu wójta.
 - ▶ 4. Do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej rada gminy może upoważnić również organ wykonawczy jednostki pomocniczej oraz organy jednostek i podmiotów, o których mowa w art. 9 ust. 1.
 - ▶ 5. Od decyzji wydanej przez wójta lub organ, o którym mowa w ust. 4, służy odwołanie do samorządowego kolegium odwoławczego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Zarządzanie mieniem sołectwa

▶ -Art. 48 ustawy o samorządzie gminnym:

1. Jednostka pomocnicza zarządza i korzysta z mienia komunalnego oraz rozporządza dochodami z tego źródła w zakresie określonym w statucie. Statut ustala również zakres czynności dokonywanych samodzielnie przez jednostkę pomocniczą w zakresie przysługującego jej mienia.

2. Rada gminy nie może uszczuplić dotychczasowych praw sołectw do korzystania z mienia bez zgody zebrania wiejskiego.

-Art. 51 ustawy o samorządzie gminnym:

3. Statut gminy określa uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy

- Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 listopada 2022 r. sygn. III OSK 5593/21:
Jednostki pomocnicze gminy nie tworzą własnych budżetów, a gospodarkę finansową prowadzą w ramach budżetu gminy. Organ wykonawczy jednostki pomocniczej prowadzi gospodarkę finansową w ramach budżetu gminy i za pośrednictwem rachunku bankowego gminy. Oznacza to, że zakres zadań jednostek pomocniczych będzie ograniczony postanowieniami uchwał rady gminy dotyczącymi spraw finansowo-budżetowych. Wprawdzie art. 51 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym sugeruje, że statut gminy może przyznać jednostkom pomocniczym pewien zakres uprawnień do samodzielnego prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy. W świetle definicji budżetu nie wydaje się to możliwe. Ramy budżetu mają charakter sztywny i nie ma w nich miejsca na przyznawanie uprawnień innym podmiotom niż organy gminy. Przepis ten więc należy rozumieć jako obowiązek ujmowania w budżecie gmin wydatków na sfinansowanie działalności jednostek pomocniczych. Jednakże zamieszczenie tych wydatków w budżecie nie może być rozumiane jako przyznanie tym jednostkom jakichkolwiek uprawnień.

- ▶ - Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Dolnośląskiego z dnia 30 grudnia 2015 r.
- ▶ „Przyznanie sołectwu środków” w ramach funduszu sołectkiego nie oznacza fizycznego przekazania środków pieniężnych na konto sołectwa, lecz wydzielenie ich w strukturze budżetu gminy wedle obowiązującej klasyfikacji budżetowej. Sołectwa jako jednostki pomocnicze działające w ramach budżetu gminy (art. 5 w związku z art. 51 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 ze zm.) nie posiadają pełnej samodzielności i swobody działania. Z uwagi na taki ich charakter nie można im przypisać przymiotu podmiotowości prawnej, jaką posiadają np. tzw. ułomne osoby prawne. Nie mają podmiotowości w sferze prawa prywatnego. Dlatego też jednostki pomocniczej jako nie posiadającej zdolności prawnej i związanej z tym zdolności do czynności prawnych w istocie nie będzie można pociągnąć do odpowiedzialności za powierzone mienie. Wprowadzanie w tym zakresie obowiązków dotyczących naprawienia szkody należy uznać za bezpodstawne.

- ▶ -Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 czerwca 2015 r.: Zgodnie z art. 51 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.) statut gminy określa uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy. W świetle powołanej regulacji wynikającej z ustawy o samorządzie gminnym sołectwa (a więc i rady sołeckie) nie tworzą własnych budżetów. Błędne jest również wprowadzenie zapisu dotyczącego dotacji dla rady sołeckiej. Istota tego błędu polega na tym, że skoro w myśl powołanego art. 51 ust. 3 ustawy jednostki pomocnicze gminy nie tworzą własnych budżetów, lecz gospodarkę finansową prowadzą w ramach budżetu gminy, to oznacza to, że ich wydatki są wydatkami budżetu gminy, tym samym nie ma podstaw prawnych do przyznawania dotacji jednostkom pomocniczym, a także więc radzie sołeckiej. Byłoby to bowiem przyznanie dotacji dla własnego budżetu.

Fundusz sołecki

▶ -Rada gminy rozstrzyga o wyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz, podejmując uchwałę, w której wyraża zgodę albo nie wyraża zgody na wyodrębnienie funduszu.

▶ -Środki funduszu przeznacza się na realizację przedsięwzięć, które zgłoszone zostały we wniosku sołectwa, są zadaniami własnymi gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców i są zgodne ze strategią rozwoju gminy. Środki funduszu mogą być przeznaczone na pokrycie wydatków na działania zmierzające do usunięcia skutków klęski żywiołowej. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w terminie do dnia 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy przekazuje sołtysom informacje o wysokości przypadających danemu sołectwu środków.

▶ -Rada gminy może zwiększyć środki funduszu ponad wysokość obliczoną wg wzoru, określając w terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy, w drodze uchwały, zasady zwiększania środków funduszu przypadających na poszczególne sołectwa.

- ▶ -Warunkiem przyznania w danym roku budżetowym środków z funduszu jest złożenie do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przez sołectwo wniosku.
- ▶ -Sołectwa mogą realizować wspólne przedsięwzięcia. Każde z sołectw zamierzających wspólnie realizować przedsięwzięcie odrębnie uchwała wniosek.
- ▶ -W trakcie roku budżetowego, jednakże nie wcześniej niż po uchwaleniu budżetu gminy na dany rok i nie później niż do dnia 31 października danego roku budżetowego, sołectwo może złożyć do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wniosek o zmianę przedsięwzięć lub ich zakresu przewidzianych do realizacji w ramach funduszu. Wniosek ten nie może prowadzić do przekroczenia środków przyznanych pierwotnie w uchwale budżetowej.

Wniosek o przyznanie sołectwu środków z funduszu

28

- ▶ -Warunki formalne wniosku i jego uchwalenie:
- ▶ Warunkiem przyznania w danym roku budżetowym środków z funduszu jest złożenie do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przez sołectwo wniosku. Wniosek danego sołectwa uchwała zebranie wiejskie z inicjatywy sołtysa, rady sołectwej lub co najmniej 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa. Wniosek powinien zawierać wskazanie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na obszarze sołectwa w ramach środków określonych dla danego sołectwa na podstawie informacji o przypadających danemu sołectwu środków, wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem.
- ▶ -Termin złożenia wniosku:
- ▶ W terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy, którego dotyczy wniosek, sołtys przekazuje wójtowi wniosek celem uwzględnienia go w projekcie budżetu gminy.

▶ -Odrzucenie wniosku i procedura naprawcza:

▶ Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w terminie 7 dni od dnia otrzymania odrzuca wniosek niespełniający warunków w postaci: spełnienia warunków formalnych uchwały, wskazania przedsięwzięć wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem, zachowania terminu do złożenia wniosku. Sołtys może w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji o odrzuceniu wniosku, podtrzymać wniosek niespełniający ww. warunków, kierując go do rady gminy za pośrednictwem wójta.

▶ W przypadku, gdy wniosek został odrzucony przez wójta z powodu niespełnienia warunków w postaci: spełnienia warunków formalnych uchwały, wskazania przedsięwzięć wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem, zebranie wiejskie może ponownie uchwalić wniosek. W takim wypadku sołtys, w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji o odrzuceniu wniosku, przekazuje radzie gminy za pośrednictwem wójta wniosek ponownie uchwalony przez zebranie wiejskie.

- ▶ -Rozpoznanie odrzuconego wniosku przez radę gminy:
- ▶ W przypadku podtrzymania wniosku przez sołtysa, rada gminy rozpatruje ten wniosek w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania. Rada gminy odrzuca wniosek niespełniający warunków w postaci: spełnienia warunków formalnych uchwały, wskazania przedsięwzięć wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem, zachowania terminu do złożenia wniosku lub podtrzymany po terminie 7 dni.
- ▶ W przypadku ponownie uchwalonego wniosku przez zebranie wiejskie, rada gminy rozpatruje ten wniosek w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania. Rada gminy odrzuca wniosek niespełniający warunków w postaci: spełnienia warunków formalnych uchwały, wskazania przedsięwzięć wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem lub przekazany po terminie 7 dni.

▶ -Kontrola wniosku przy uchwalaniu budżetu:

▶ Uchwalając budżet, rada gminy odrzuca wniosek sołectwa, w przypadku gdy zamierzone przedsięwzięcia nie spełniają wymogów: przedsięwzięć, które zgłoszone zostały we wniosku sołectwa, są zadaniami własnymi gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców i są zgodne ze strategią rozwoju gminy, względnie jeśli nie są przeznaczone na pokrycie wydatków na działania zmierzające do usunięcia skutków klęski żywiołowej

▶ -Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wlkp.

▶ z dnia 10 marca 2021 r. sygn. II SA/Go 62/21:

▶ *Kontrola merytoryczna wniosku z punktu widzenia zgodności z wymogami określonymi w art. 2 ust. 6 lub 7 ustawy o funduszu sołeckim, a więc i tego, czy zamierzone przedsięwzięcia wpisują się w wydatki, odbywa się na etapie uchwalania budżetu, o czym stanowi art. 5 ust. 11 ww. ustawy. W tym przypadku ocena dotyczy treści wniosku, a nie kwestii formalnych, w tym trybie odbywa się nadzór i kontrola wydatkowania środków budżetowych.*



Przykładowy
ek dot. funduszu s

Wniosek

Na podstawie art.2 ust.6 i art.5 ust.1–4 ustawy z 21.02.2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. z 2014 r., poz.301 ze zm.) oraz uchwały nr zebrania wiejskiego sołectwa..... z r. zebranie wiejskie wnosi o ujęcie w projekcie budżetu Gminy..... wydatków na realizację następujących przedsięwzięć:

Przedsięwzięcie nr 1

1. Opis przedsięwzięcia:
2. Uzasadnienie:
3. Szacowane koszty przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie nr 2

1. Opis przedsięwzięcia:
2. Uzasadnienie:
3. Szacowane koszty przedsięwzięcia:

łącznie koszty proponowanych przedsięwzięć:

podpis sołtysa

Załączniki:

- kopia protokołu zebrania wiejskiego wraz z załącznikami;
- kopia uchwały nrzebrania wiejskiego sołectwa..... z..... r. w sprawie przyjęcia wniosku sołectwa wskazującego przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach wydatków funduszu sołeckiego.

Ustawa o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa z dnia 26 maja 2023 r.

Komu przysługuje:

Świadczenie przysługuje osobie, która spełnia łącznie następujące warunki: pełniła funkcję sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż przez 8 lat oraz osiągnęła wiek: w przypadku kobiet - 60 lat, w przypadku mężczyzn - 65 lat. Przy ustalaniu okresu pełnienia funkcji sołtysa nie jest wymagane zachowanie ciągłości pełnienia tej funkcji. Do okresu pełnienia funkcji, wlicza się również okres pełnienia funkcji sołtysa na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jeżeli osoba ta następnie pełniła funkcję sołtysa na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Świadczenie nie przysługuje osobie skazanej prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z pełnieniem funkcji sołtysa.

Prawo do świadczenia ustaje wraz ze śmiercią osoby uprawnionej

- ▶ -Wysokość świadczenia: Świadczenie przysługuje w wysokości 300 zł miesięcznie.
- ▶ -Podstawa wypłaty: Świadczenie jest przyznawane na wniosek osoby uprawnionej.
- ▶ -Kto rozpoznaje wniosek: Wniosek o przyznanie świadczenia składa się w oddziale regionalnym albo placówce terenowej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego właściwych ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy. Świadczenie przyznaje w drodze decyzji i wypłaca Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Świadczenie przysługuje od miesiąca, w którym został złożony wniosek o jego przyznanie.
- ▶ -Waloryzacja: Kwota świadczenia podlega corocznej waloryzacji z urzędu od dnia 1 marca.

Inne możliwe funkcje sołtysa

-Sołtys może być inkasentem podatków:

- ▶ Art. 9 Ordynacji Podatkowej: Inkasentem jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, obowiązana do pobrania od podatnika podatku i wpłacenia go we właściwym terminie organowi podatkowemu.
- ▶ Art. 28 Ordynacji Podatkowej: Płatnikom i inkasentom przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie z tytułu terminowego wpłacania podatków pobranych na rzecz budżetu państwa. Rada gminy, rada powiatu oraz sejmik województwa może ustalać wynagrodzenie dla płatników lub inkasentów z tytułu poboru podatków stanowiących dochody, odpowiednio, budżetu gminy, powiatu lub województwa.

- ▶ Pobór podatku w drodze inkasa ustawodawca przewiduje w stosunku do podatków i opłat lokalnych:
 - ▶ -na podstawie art. 6 ust. 12 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych rada gminy może zarządzać pobór podatku od nieruchomości od osób fizycznych w drodze inkasa oraz wyznaczać inkasentów i określać wysokość wynagrodzenia za inkaso;
 - ▶ -na podstawie art. 19 pkt. 2 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych rada gminy może zarządzać pobór opłaty targowej, miejscowej, uzdrowskiej, reklamowej oraz opłaty od posiadania psów w drodze inkasa oraz określić inkasentów i wysokość wynagrodzenia za inkaso.
 - ▶ -na podstawie art. 6 ust. 8 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych rada gminy w drodze uchwały może zarządzić pobór podatku leśnego od osób fizycznych w drodze inkasa oraz wyznaczyć inkasentów i określić wysokość wynagrodzenia za inkaso

- ▶ -na podstawie art. 6b ustawy o podatku rolnym rada gminy może zarządzić pobór podatku rolnego od osób fizycznych w drodze inkasa oraz określać inkasentów i wysokość wynagrodzenia za inkaso.
- ▶ -Pobór podatku (opłaty) w drodze inkasa wprowadza rada gminy w uchwale, będącej aktem prawa miejscowego, w której jednocześnie wyznacza inkasentów i określa wynagrodzenie za inkaso. Wyznaczenie inkasentów następuje w uchwale, rada wskazuje inkasentów konkretnie, wskazując imiona i nazwiska osób fizycznych lub nazwy osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej.
- ▶ -kwestia czy inkasent musi wyrazić zgodę na przyjęcie obowiązków inkasenta
- ▶

- ▶ **Sołtys może doręczać decyzje podatkowe:**
- ▶ Zgodnie z art. 144 § 4 Ordynacji Podatkowej, w przypadku gdy organem podatkowym jest wójt, burmistrz (prezydent miasta), pisma może doręczać sołtys, za pokwitowaniem.

- ▶ **Doręczenie zastępcze w postępowaniu cywilnym sołtysowi:**
- ▶ Art. 138 § 1 kodeksu postępowania cywilnego: Jeżeli doręczający nie zastanie adresata w mieszkaniu, może doręczyć pismo sądowe dorosłemu domownikowi, a gdyby go nie było – administracji domu, dozorczy domu lub sołtysowi, jeżeli osoby te nie są przeciwnikami adresata w sprawie i podjęły się oddania mu pisma.

▶ **-Powiadomienie o pożarze:**

▶ Art. 9 ustawy o ochronie przeciwpożarowej: Kto zauważy pożar, klęskę żywiołową lub inne miejscowe zagrożenie, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić osoby znajdujące się w strefie zagrożenia oraz: centrum powiadamiania ratunkowego lub jednostkę ochrony przeciwpożarowej albo Policję bądź wójta albo sołtysa.

Główne akty prawne

40

- ▶ **Główne akty prawne:**
- ▶ -Konstytucja RP
- ▶ -Europejska Karta Samorządu Lokalnego
- ▶ -ustawa o samorządzie gminnym
- ▶ -ustawa o samorządzie powiatowym
- ▶ -ustawa o samorządzie województwa



Rozdział VII SAMORZĄD TERYTORIALNY

▶ Art. 163.

Samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

▶ Art. 164.

1. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina.
2. Inne jednostki samorządu regionalnego albo lokalnego i regionalnego określa ustawa.
3. Gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego nie zastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego.

▶ Art. 165.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe.
2. Samodzielność jednostek samorządu terytorialnego podlega ochronie sądowej.

▶ Art. 166.

1. Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne.
2. Jeżeli wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić jednostkom samorządu terytorialnego wykonywanie innych zadań publicznych. Ustawa określa tryb przekazywania i sposób wykonywania zadań zleconych.
3. Spory kompetencyjne między organami samorządu terytorialnego i administracji rządowej rozstrzygają sądy administracyjne.

▶ Art. 167.

1. Jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.
2. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa.
3. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego są określone w ustawie.
4. Zmiany w zakresie zadań i kompetencji jednostek samorządu terytorialnego następują wraz z odpowiednimi zmianami w podziale

▶ Art. 168.

- ▶ Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo ustalania wysokości podatków i opłat lokalnych w zakresie określonym w ustawie.

▶ Art. 169.

1. Jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych.
2. Wybory do organów stanowiących są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa.
3. Zasady i tryb wyborów oraz odwoływania organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego określa ustawa.
4. Ustrój wewnętrzny jednostek samorządu terytorialnego określają, w granicach ustaw, ich organy stanowiące.

▶ Art. 170.

Członkowie wspólnoty samorządowej mogą decydować, w drodze referendum, o sprawach dotyczących tej wspólnoty, w tym o odwołaniu pochodzącego z wyborów bezpośrednich organu samorządu terytorialnego. Zasady i tryb przeprowadzania referendum lokalnego określa ustawa.

▶ Art. 171.

1. Działalność samorządu terytorialnego podlega nadzorowi z punktu widzenia legalności.
2. Organami nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego są Prezes Rady Ministrów i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych regionalne izby obrachunkowe.
3. Sejm, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję lub ustawy.

▶ Art. 172.

1. Jednostki samorządu terytorialnego mają prawo zrzeszania się.
2. Jednostka samorządu terytorialnego ma prawo przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych oraz współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.
3. Zasady, na jakich jednostki samorządu terytorialnego mogą korzystać z praw, o których mowa w ust. 1 i 2, określa ustawa.

Europejska Karta Samorządu Lokalnego

- ▶ Art. 3. *Koncepcja samorządu lokalnego*
- ▶ 1. Samorząd lokalny oznacza prawo i zdolność społeczności lokalnych, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych na ich własną odpowiedzialność i w interesie ich mieszkańców.
- ▶ 2. Prawo to jest realizowane przez rady lub zgromadzenia, w których skład wchodzi członkowie wybierani w wyborach wolnych, tajnych, równych, bezpośrednich i powszechnych i które mogą dysponować organami wykonawczymi im podlegającymi. Przepis ten nie wyklucza możliwości odwołania się do zgromadzeń obywateli, referendum lub każdej innej formy bezpośredniego uczestnictwa obywateli, jeśli ustawa dopuszcza takie rozwiązanie.

- ▶ *Art. 8. Kontrola administracyjna działalności społeczności lokalnych*
- ▶ 1. Wszelka kontrola administracyjna społeczności lokalnych może być dokonywana wyłącznie w sposób oraz w przypadkach przewidzianych w Konstytucji lub w ustawie.
- ▶ 2. Wszelka kontrola administracyjna działalności społeczności lokalnych powinna w zasadzie mieć na celu jedynie zapewnienie przestrzegania prawa i zasad konstytucyjnych. Kontrola administracyjna może jednakże obejmować kontrolę celowości realizowaną przez organ wyższego szczebla w odniesieniu do zadań, których wykonanie zostało społecznościom lokalnym delegowane.
- ▶ 3. Kontrola administracyjna społeczności lokalnych powinna być sprawowana z zachowaniem proporcji między zakresem interwencji ze strony organu kontroli a znaczeniem interesów, które ma on chronić

Ustawa o samorządzie gminnym

- ▶ -Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.
- ▶ Gmina posiada osobowość prawną.
- ▶
- ▶ -Zakres działania gminy (art. 6 ustawy): wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, rozstrzyganie w tych sprawach, należy do gminy

▶ -Zadania własne gminy (art. 7 ustawy): Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej; gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego; wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz; działalności w zakresie telekomunikacji; lokalnego transportu zbiorowego; ochrony zdrowia; pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych; wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; gminnego budownictwa mieszkaniowego; edukacji publicznej; kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych; targowisk i hal targowych; zieleni gminnej i zadrzewień; cmentarzy gminnych; porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego; utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych; polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej; polityki senioralnej; wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej; promocji gminy; współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie; współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

- ▶ -W celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi.
- ▶ -Mieszkańcy gminy podejmują rozstrzygnięcia w głosowaniu powszechnym (poprzez wybory i referendum) lub za pośrednictwem organów gminy.
- ▶ -Organy gminy: rada gminy oraz wójt (burmistrz, prezydent miasta).
- ▶ -Uchwały rady gminy zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- ▶ -Organem stanowiącym i kontrolnym w gminie jest rada gminy. Kadencja rady gminy trwa 5 lat licząc od dnia wyboru.

-Właściwości rady gminy: Do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Do wyłącznej właściwości rady gminy należy m.in.: uchwalanie statutu gminy, uchwalanie budżetu gminy, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki; podejmowanie uchwał w sprawach podatków i opłat w granicach określonych w odrębnych ustawach.

-Organem wykonawczym gminy jest wójt. Kadencja wójta rozpoczyna się w dniu rozpoczęcia kadencji rady gminy lub wyboru go przez radę gminy i upływa z dniem upływu kadencji rady gminy. Wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa. Wójt kieruje bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz.

-Akty prawa miejscowego: Na podstawie upoważnień ustawowych gminie przysługuje prawo stanowienia aktów prawa miejscowego obowiązujących na obszarze gminy. Na podstawie ustawy o samorządzie gminnym organy gminy mogą wydawać akty prawa miejscowego w zakresie: wewnętrznego ustroju gminy oraz jednostek pomocniczych; organizacji urzędów i instytucji gminnych; zasad zarządu mieniem gminy; zasad i trybu korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Akty prawa miejscowego ustanawia rada gminy w formie uchwały.

- ▶ -Inicjatywa uchwałodawcza mieszkańców gminy: (Art. 41a ustawy): Grupa mieszkańców gminy, posiadających czynne prawa wyborcze do organu stanowiącego, może wystąpić z obywatelską inicjatywą uchwałodawczą. Grupa mieszkańców musi liczyć: w gminie do 5000 mieszkańców - co najmniej 100 osób; w gminie do 20 000 mieszkańców - co najmniej 200 osób; w gminie powyżej 20 000 mieszkańców - co najmniej 300 osób. Projekt uchwały zgłoszony w ramach obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej staje się przedmiotem obrad rady gminy na najbliższej sesji po złożeniu projektu, jednak nie później niż po upływie 3 miesięcy od dnia złożenia projektu.
- ▶ -czynności nadzorcze: Wójt obowiązany jest do przedłożenia wojewodzie uchwał rady gminy w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. Akty ustanawiające przepisy porządkowe wójt przekazuje w ciągu 2 dni od ich ustanowienia. Wójt przedkłada regionalnej izbie obrachunkowej uchwałę budżetową, uchwałę w sprawie absolutorium oraz inne uchwały rady gminy i zarządzenia wójta objęte zakresem nadzoru regionalnej izby obrachunkowej.
- ▶ -nieważność uchwał lub zarządzeń organu gminy: Uchwała lub zarządzenie organu gminy sprzeczne z prawem są nieważne. O nieważności uchwały lub zarządzenia w całości lub w części orzeka organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały lub zarządzenia. Rozstrzygnięcie nadzorcze powinno zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne oraz pouczenie o dopuszczalności wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Rozstrzygnięcia organu nadzorczego dotyczące gminy podlegają zaskarżeniu do sądu administracyjnego z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od dnia ich doręczenia.

- ▶ -zaskarżenie uchwały lub zarządzenia (art. 101 ustawy): Każdy, czyj interes prawny lub uprawnienie zostały naruszone uchwałą lub zarządzeniem, podjętymi przez organ gminy w sprawie z zakresu administracji publicznej, może zaskarżyć uchwałą lub zarządzenie do sądu administracyjnego. Skargę na uchwałą lub zarządzenie, można wnieść do sądu administracyjnego w imieniu własnym lub reprezentując grupę mieszkańców gminy, którzy na to wyrażą pisemną zgodę. Powyższe uprawnienie istnieje także, gdy organ gminy nie wykonuje czynności nakazanych prawem albo przez podejmowane czynności prawne lub faktyczne narusza prawa osób trzecich. W tym przypadku sąd administracyjny może nakazać organowi nadzoru wykonanie niezbędnych czynności na rzecz skarżącego, na koszt i ryzyko gminy.

Ustawa o samorządzie powiatowym

- ▶ -Powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym.
- ▶ -Do zadań publicznych powiatu należy również zapewnienie wykonywania określonych w ustawach zadań i kompetencji kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.
- ▶ -Zadania powiatu nie mogą naruszać zakresu działania gmin.
- ▶ -Organami powiatu są: rada powiatu i zarząd powiatu.
- ▶ -Rada powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu, z zastrzeżeniem przepisów o referendum powiatowym. Kadencja rady trwa 5 lat, licząc od dnia wyborów.
- ▶ -Zarząd powiatu jest organem wykonawczym powiatu. W skład zarządu powiatu wchodzi starosta jako jego przewodniczący, wicestarosta i pozostali członkowie.
- ▶ -Powiatową administrację zspoloną stanowią: starostwo powiatowe; powiatowy urząd pracy, będący jednostką organizacyjną powiatu; jednostki organizacyjne stanowiące aparat pomocniczy kierowników powiatowych służb, inspekcji i straży.

Ustawa o samorządzie województwa

- ▶ -Do zakresu działania samorządu województwa należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze wojewódzkim, niezastrzeżonych ustawami na rzecz organów administracji rządowej.
- ▶ -Samorząd województwa określa strategię rozwoju województwa
- ▶ -Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami
- ▶ -Organami samorządu województwa są: sejmik województwa i zarząd województwa.
- ▶ -Sejmik województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa. Kadencja sejmiku województwa trwa 5 lat, licząc od dnia wyborów.
- ▶ -Zarząd województwa jest organem wykonawczym województwa. W skład zarządu województwa, liczącego 5 osób, wchodzi marszałek województwa jako jego przewodniczący, wicemarszałek lub 2 wicemarszałków i pozostali członkowie.

Podstawy postępowania administracyjnego (kodeks postępowania administracyjnego - kpa)

- Stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. Stronami mogą być osoby fizyczne i osoby prawne, a gdy chodzi o państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne i organizacje społeczne - również jednostki nieposiadające osobowości prawnej. (art. 28 i 29 kpa)
- Postępowanie administracyjne wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu.
- Forma podania: Podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej.
- Prawa strony: strona ma prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania.

-Dowód: Jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. W szczególności dowodem mogą być dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny.

-Pełnomocnik: Strona może działać przez pełnomocnika, chyba że charakter czynności wymaga jej osobistego działania. Pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych. Pełnomocnictwo powinno być udzielone na piśmie lub zgłoszone do protokołu. W sprawach mniejszej wagi organ administracji publicznej może nie żądać pełnomocnictwa, jeśli pełnomocnikiem jest członek najbliższej rodziny lub domownik strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu upoważnienia do występowania w imieniu strony.

-Forma załatwienia sprawy: Organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy kodeksu stanowią inaczej. Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji. (art. 104 kpa)

- ▶ -Składniki decyzji: Decyzja zawiera: oznaczenie organu administracji publicznej; datę wydania; oznaczenie strony lub stron; powołanie podstawy prawnej; rozstrzygnięcie; uzasadnienie faktyczne i prawne; pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie oraz o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania; podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydania decyzji. Ponadto w przypadku decyzji, w stosunku do której może być wniesione powództwo do sądu powszechnego, sprzeciw od decyzji lub skarga do sądu administracyjnego - pouczenie o dopuszczalności wniesienia powództwa, sprzeciwu od decyzji lub skargi oraz wysokości opłaty od powództwa lub wpisu od skargi lub sprzeciwu od decyzji, jeżeli mają one charakter stały, albo podstawie do wyliczenia opłaty lub wpisu o charakterze stosunkowym, a także możliwości ubiegania się przez stronę o zwolnienie od kosztów albo przyznanie prawa pomocy. (art. 107 kpa)



Przykładowa
cyzja administracyj

- ▶ -Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. (art. 15 kpa)
- ▶
- ▶ -Decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, są ostateczne. Decyzje mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach.
- ▶
- ▶ -Organami wyższego stopnia w rozumieniu kodeksu są: w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego - samorządowe kolegia odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej.

.....
 (nazwa i adres organu wydającego decyzję)
 (miejscowość, data)

 (numer decyzji)

DECYZJA

Na podstawie art. 18 ust. 1, 2 i 3 pkt ... ustawy z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.) oraz art. 104 i 107 ustawy z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2000 ze zm.), § ... uchwały Rady Gminy w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (Dz. Urz. Woj. z r. poz.) oraz § ... uchwały Rady Gminy określenia liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, jak i w miejscu sprzedaży na terenie gminy (Dz.Urz. Woj. z r. poz.), po zasięgnięciu opinii gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, zezwala się:

1.
 (oznaczenie przedsiębiorcy)

na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających zawartości alkoholu, do spożycia poza miejscem sprzedaży, w punkcie sprzedaży detalicznej
 (adres punktu)

2. Zezwolenie wydaje się na czas oznaczony od do

3. Sprzedaż napojów alkoholowych może odbywać się w godzinach otwarcia punktu, tylko przez przedsiębiorcę wymienionego w zezwoleniu i wyłącznie w placówce oznaczonej w zezwoleniu.

4. Przedsiębiorca, prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych jest obowiązany do składania, do dnia 31 stycznia każdego roku, pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży w roku poprzednim oraz do wnoszenia na rachunek gminy opłat za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, według zasad określonych w ustawie z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

UZASADNIENIE

.....

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w za pośrednictwem organu, który wydał decyzję, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

.....
 (podpis)

Wzruszanie decyzji administracyjnych (kpa)

60

- ▶ -Odwołanie od decyzji: Od decyzji wydanej w pierwszej instancji służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji. Odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia. Wystarczy, jeżeli z odwołania wynika, że strona nie jest zadowolona z wydanej decyzji. (art. 128 kpa).
- ▶ -Termin na odwołanie i organ właściwy: Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję. Odwołanie wnosi się w terminie czternastu dni od dnia doręczenia decyzji stronie, a gdy decyzja została ogłoszona ustnie - od dnia jej ogłoszenia stronie. Przepisy szczególne mogą przewidywać inne terminy do wniesienia odwołania
- ▶ -Decyzje organu odwoławczego: organ odwoławczy wydaje decyzję, w której: utrzymuje w mocy zaskarżoną decyzję albo uchyla zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzeka co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję - umarza postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części, albo umarza postępowanie odwoławcze.

- ▶ -Wznowienie postępowania (art. 145 kpa): W sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznawia się postępowanie, jeżeli:
 - 1) dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
 - ▶ 2) decyzja wydana została w wyniku przestępstwa;
 - ▶ 3) decyzja wydana została przez pracownika lub organ administracji publicznej, który podlega wyłączeniu
 - ▶ 4) strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu;
 - ▶ 5) wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanie organowi, który wydał decyzję;
 - ▶ 6) decyzja wydana została bez uzyskania wymaganego prawem stanowiska innego organu;
 - ▶ 7) zagadnienie wstępne zostało rozstrzygnięte przez właściwy organ lub sąd odmiennie od oceny przyjętej przy wydaniu decyzji
 - ▶ 8) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone lub zmienione.

- ▶ - Zmiana i uchylenie decyzji ostatecznej (art. 154 kpa): Decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony.
- ▶ - Stwierdzenie nieważności decyzji (art. 156 kpa): Organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która:
 - ▶ 1) wydana została z naruszeniem przepisów o właściwości;
 - ▶ 2) wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa;
 - ▶ 3) dotyczy sprawy już poprzednio rozstrzygniętej inną decyzją ostateczną albo sprawy, którą załatwiono milcząco;
 - ▶ 4) została skierowana do osoby niebędącej stroną w sprawie;
 - ▶ 5) była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały;
 - ▶ 6) w razie jej wykonania wywołałaby czyn zagrożony karą;
 - ▶ 7) zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa.
- ▶

Zasiedzenie

- ▶ Kodeks cywilny:

- ▶ Art. 172

- ▶ § 1 Posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie).

- ▶ § 2. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze.

- ▶ Art. 176

- ▶ § 1 Jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści.

- ▶ § 2. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy obecny posiadacz jest spadkobiercą poprzedniego posiadacza.

Uwłaszczenie

- ▶ Ustawa z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych:
- ▶ Art.1. Nieruchomości wchodzące w skład gospodarstw rolnych, zwane dalej "nieruchomościami", i znajdujące się w dniu wejścia w życie ustawy w samoistnym posiadaniu rolników stają się z mocy samego prawa własnością tych rolników, jeżeli oni sami lub ich poprzednicy objęli te nieruchomości w posiadanie na podstawie zawartej bez prawem przewidzianej formy umowy sprzedaży, zamiany, darowizny, umowy o dożywocie lub innej umowy o przeniesienie własności, o zniesienie współwłasności albo umowy o dział spadku. Rolnicy, którzy do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy posiadają nieruchomości jako samoistni posiadacze nieprzerwanie od lat pięciu, stają się z mocy samego prawa właścicielami tych nieruchomości, chociażby nie zachodziły warunki określone w ust. 1. Jeżeli jednak uzyskali posiadanie w złej wierze, nabycie własności następuje tylko wtedy, gdy posiadanie trwało co najmniej przez lat dziesięć.
- ▶ Art. 2 Nieruchomości, na których właściciele nie gospodarują osobiście lub przy pomocy członków rodziny pozostających we wspólności domowej od lat pięciu do dnia wejścia w życie ustawy z powodu stałego zatrudnienia w innych zawodach niż praca w indywidualnym gospodarstwie rolnym albo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, mogą być przekazane na własność dotychczasowych posiadaczy zależnych (dzierżawców lub władających z innego tytułu) albo przejęte przez Państwo.

Droga konieczna

- ▶ Kodeks cywilny:

- ▶ Art. 145

- ▶ § 1. Jeżeli nieruchomości nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej lub do należących do tej nieruchomości budynków gospodarskich, właściciel może żądać od właścicieli gruntów sąsiednich ustanowienia za wynagrodzeniem potrzebnej służebności drogowej (droga konieczna).
 - ▶ § 2. Przeprowadzenie drogi koniecznej nastąpi z uwzględnieniem potrzeb nieruchomości niemającej dostępu do drogi publicznej oraz z najmniejszym obciążeniem gruntów, przez które droga ma prowadzić. Jeżeli potrzeba ustanowienia drogi jest następstwem sprzedaży gruntu lub innej czynności prawnej, a między interesowanymi nie dojdzie do porozumienia, sąd zarządzi, o ile to jest możliwe, przeprowadzenie drogi przez grunty, które były przedmiotem tej czynności prawnej.
 - ▶ § 3. Przeprowadzenie drogi koniecznej powinno uwzględniać interes społeczno--gospodarczy.

Rozgraniczenie

- ▶ Ustawa prawo geodezyjne i kartograficzne:
- ▶ Art. 29 ust.3. Rozgraniczenia nieruchomości dokonują wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) oraz, w wypadkach określonych w ustawie, sądy.
- ▶ Art. 30. 1. Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) przeprowadzają rozgraniczenie nieruchomości z urzędu lub na wniosek strony.
- ▶ Art. 31. 1. Czynności ustalania przebiegu granic wykonuje geodeta upoważniony przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta).
- ▶ 2. Przy ustalaniu przebiegu granic bierze się pod uwagę znaki i ślady graniczne, mapy i inne dokumenty oraz punkty osnowy geodezyjnej.
- ▶ 3. Jeżeli jest brak danych, o których mowa w ust. 2, lub są one niewystarczające albo sprzeczne, ustala się przebieg granicy na podstawie zgodnego oświadczenia stron lub jednej strony, gdy druga strona w toku postępowania oświadczenia nie składa i nie kwestionuje przebiegu granicy.
- ▶ 4. W razie sporu co do przebiegu linii granicznych, geodeta nakłania strony do zawarcia ugody. Ugoda zawarta przed geodetą posiada moc ugody sądowej.

- ▶ Art. 33. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) wydaje decyzję o rozgraniczeniu nieruchomości, jeżeli zainteresowani właściciele nieruchomości nie zawarli ugody, a ustalenie przebiegu granicy nastąpiło na podstawie zebranych dowodów lub zgodnego oświadczenia stron.
- ▶ 2. Wydanie decyzji poprzedza:
 - ▶ 1) dokonanie przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta) oceny prawidłowości wykonania czynności ustalenia przebiegu granic nieruchomości przez upoważnionego geodetę oraz zgodności sporządzonych dokumentów z przepisami; w wypadku stwierdzenia wadliwego wykonania czynności upoważnionemu geodecie zwraca się dokumentację do poprawy i uzupełnienia;
 - ▶ 2) włączenie dokumentacji technicznej do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.
- ▶ 3. Strona niezadowolona z ustalenia przebiegu granicy może żądać, w terminie 14 dni od dnia doręczenia jej decyzji w tej sprawie, przekazania sprawy sądowi.
- ▶ Art. 34. 1. Jeżeli w razie sporu co do przebiegu linii granicznych nie dojdzie do zawarcia ugody lub nie ma podstaw do wydania decyzji, o której mowa w art. 33 ust. 1, upoważniony geodeta tymczasowo utrwała punkty graniczne według ostatniego stanu spokojnego posiadania, dokumentów i wskazań stron, oznacza je na szkicu granicznym, sporządza opinię i całość dokumentacji przekazuje właściwemu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta).
- ▶ 2. Organ, o którym mowa w ust. 1, umarza postępowanie administracyjne i przekazuje sprawę z urzędu do rozpatrzenia sądowi.
- ▶ 3. Sąd rozpatruje sprawy o rozgraniczenie nieruchomości w trybie postępowania nieprocesowego.

- ▶ Kodeks cywilny:
 - ▶ Art. 153. Jeżeli granice gruntów stały się sporne, a stanu prawnego nie można stwierdzić, ustala się granice według ostatniego spokojnego stanu posiadania. Gdyby również takiego stanu nie można było stwierdzić, a postępowanie rozgraniczeniowe nie doprowadziło do ugody między interesowanymi, sąd ustali granice z uwzględnieniem wszelkich okoliczności; może przy tym przyznać jednemu z właścicieli odpowiednią dopłatę pieniężną.

Zniesienie współwłasności

▶ Kodeks cywilny:

▶ Art. 210. § 1. Każdy ze współwłaścicieli może żądać zniesienia współwłasności. Uprawnienie to może być wyłączone przez czynność prawną na czas nie dłuższy niż lat pięć. Jednakże w ostatnim roku przed upływem zastrzeżonego terminu dopuszczalne jest jego przedłużenie na dalsze lat pięć; przedłużenie można ponowić.

▶ § 2. Zniesienie współwłasności nieruchomości rolnej oraz gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, następuje z uwzględnieniem przepisów tej ustawy.

▶ Art. 211. Każdy ze współwłaścicieli może żądać, ażeby zniesienie współwłasności nastąpiło przez podział rzeczy wspólnej, chyba że podział byłby sprzeczny z przepisami ustawy lub ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy albo że pociągałby za sobą istotną zmianę rzeczy lub znaczne zmniejszenie jej wartości.

▶ Art. 212. § 1. Jeżeli zniesienie współwłasności następuje na mocy orzeczenia sądu, wartość poszczególnych udziałów może być wyrównana przez dopłaty pieniężne. Przy podziale gruntu sąd może obciążyć poszczególne części potrzebnymi służebnościami gruntowymi.

▶ § 2. Rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego.

- ▶ Art. 213. § 1. Jeżeli zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego przez podział między współwłaścicieli byłoby sprzeczne z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej, sąd przyzna to gospodarstwo temu współwłaścicielowi, na którego wyrażą zgodę wszyscy współwłaściciele.
- ▶ § 2. Przyznanie przez sąd gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, następuje z uwzględnieniem przepisów tej ustawy.
- ▶ Art. 214. § 1. W razie braku zgody wszystkich współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu z nich, który je prowadzi lub stale w nim pracuje, chyba że interes społeczno-gospodarczy przemawia za wyborem innego współwłaściciela.
- ▶ § 2. Jeżeli warunki przewidziane w paragrafie poprzedzającym spełnia kilku współwłaścicieli albo jeżeli nie spełnia ich żaden ze współwłaścicieli, sąd przyzna gospodarstwo rolne temu z nich, który daje najlepszą gwarancję jego należytego prowadzenia.
- ▶ § 3. Na wniosek wszystkich współwłaścicieli sąd zarządzi sprzedaż gospodarstwa rolnego stosownie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, a w przypadku gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, z uwzględnieniem przepisów tej ustawy.
- ▶ § 4. Sprzedaż gospodarstwa rolnego sąd zarządzi również w wypadku niewyrażenia zgody przez żadnego ze współwłaścicieli na przyznanie mu gospodarstwa.

Ciekawostki z kodeksu cywilnego

- ▶ Art. 148. Owoce opadłe z drzewa lub krzewu na grunt sąsiedni stanowią jego pożytki. Przepisu tego nie stosuje się, gdy grunt sąsiedni jest przeznaczony na użytek publiczny.
- ▶ Art. 149. Właściciel gruntu może wejść na grunt sąsiedni w celu usunięcia zwieszających się z jego drzew gałęzi lub owoców. Właściciel sąsiedniego gruntu może jednak żądać naprawienia wynikłej stąd szkody.
- ▶ Art. 150. Właściciel gruntu może obciąć i zachować dla siebie korzenie przechodzące z sąsiedniego gruntu. To samo dotyczy gałęzi i owoców zwieszających się z sąsiedniego gruntu; jednakże w wypadku takim właściciel powinien uprzednio wyznaczyć sąsiadowi odpowiedni termin do ich usunięcia

- ▶ Art. 152. Właściciele gruntów sąsiadujących obowiązani są do współdziałania przy rozgraniczeniu gruntów oraz przy utrzymywaniu stałych znaków granicznych; koszty rozgraniczenia oraz koszty urządzenia i utrzymywania stałych znaków granicznych ponoszą po połowie.
- ▶ Art. 182. § 1. Rój pszczół staje się niczym, jeżeli właściciel nie odszukał go przed upływem trzech dni od dnia wyrojenia. Właścicielowi wolno w pościgu za rojem wejść na cudzy grunt, powinien jednak naprawić wynikłą stąd szkodę.
- ▶ § 2. Jeżeli rój osiadł w cudzym ulu niezajętym, właściciel może domagać się wydania roju za zwrotem kosztów.
- ▶ § 3. Jeżeli rój osiadł w cudzym ulu zajętym, staje się on własnością tego, czyją własnością był rój, który się w ulu znajdował. Dotychczasowemu właścicielowi nie przysługuje w tym wypadku roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

Dziękuję za uwagę